

Obsah

Předmluva	13
I. období	
KŘESŤANSKÝ STAROVĚK	
I. epocha: 1–311	
Od počátku církve do konstantinovského obratu	16
§ 1 Historický Ježíš a založení církve	16
1. Historická existence Ježíše	16
2. Historičnost založení církve	18
3. Církev jako tajemství víry	19
§ 2 Prvotní církev a apoštolská doba	21
1. Obec učedníků po Ježíšově nanebevstoupení	21
2. Podoba církve v prvokřesťanské době	23
§ 3 Postup mladé církve z Jeruzaléma do Říma	24
1. Prvotní obec v Jeruzalémě	24
2. Obec v Antiochii	26
3. Počátky římské obce	27
§ 4 Další šíření křesťanství až do 3. století	29
§ 5 První duchovní rozvoj křesťanství	32
1. Apoštolští otcové	32
2. Raně křesťanští apologeté	35
3. Církevní otcové	36
§ 6 Počátky křesťanské školy alexandrijské	39
§ 7 Vnitřní krize: rozkoly a hereze	41
1. Židokřesťanské hereze	42
2. Gnostické systémy	42
3. Manicheismus	44
4. Marcionismus	44
5. Enkratité	45
6. Montanismus	45
7. Smysl herezí a rozkolů	45
§ 8 Pronásledování křesťanů v Římské říši	47
1. Příčiny pronásledování	47

2. Průběh pronásledování	49
II. epocha: 312–604	
Od Konstantina Velikého k Řehoři Velikému	55
§ 9 Konstantinovský obrat	55
1. Konstantinův přístup ke křesťanství	55
2. Založení říšské církve	57
3. Problematika obratu	59
§ 10 Dogmatické zápasy a všeobecné koncily na Východě	62
1. Nauka o Trojici	63
2. Christologie	67
§ 11 Západní teologie. Augustin a spory o nauku o ospravedlnění a milosti	73
1. Ambrož (339–397)	74
2. Augustin	75
3. Jeroným	78
4. Papež Řehoř I. Veliký (590–604)	78
§ 12 Askeze a mnišství ve staré církvi	80
1. Dějiny problému	80
2. Podstata mnišství	81
3. Velcí otcové mnišství	83
§ 13 Řím a východní patriarcháty. Otázka primátu	85
1. Římská církevní obec	85
2. Otázka primátu	86
3. Starý a Nový Řím	88
II. období	
STŘEDOVĚKÁ CÍRKEV	
§ 14 Rozdělení a základní struktura západoevropského středověku ...	92
1. Periodizace a označení	92
2. Antika, křesťanství a Germáni	93
3. Základní znaky středověku	96
I. epocha: 500–700	
§ 15 Církev jako průkopnice rodícího se Západu	97
§ 16 První setkání Germanů s církví	101

§ 17	Iroskotská církev a její misie na pevnině	103
	1. Pokřesťanštění Irska	103
	2. Irská misie na pevnině. Kolumbán Mladší	105
§ 18	Křesťanství v Británii a anglosaská misie na pevnině	106
	1. Misijní činnost v Anglii	106
	2. Anglosaská misie na pevnině	108

II. epocha: 700–1050

§ 19	Winfried Bonifác a založení křesťanského Západu	108
§ 20	Svazek mezi papežstvím a Franskou říší	111
	1. Papežství mezi Východem a Západem	111
	2. Nové úkoly franské říše	113
§ 21	Karel Veliký a založení západního císařství	116
	1. Karlův život a dílo	116
	2. Karlova idea říše	119
	3. Karlovo řízení církve	121
	4. Karlova idea císařství	121
	5. Císařská korunovace a její problémy	124
§ 22	Rozpad Karlovske říše a „saeculum obscurum“ (temné století) římské církve	126
	1. Říše	126
	2. Církev	128
§ 23	Ota Veliký a obnovení západního císařství	131
	1. Otova říšská a církevní politika	132
	2. Obnovení císařství roku 962	134
	3. Císařská idea Oty Velikého	134
§ 24	Svatá říše (sacrum imperium). Otonská a Salská říše do roku 1046	135

III. epocha: 1050–1300

Rozkvět církve ve vrcholném středověku		138
§ 25	Cluny a mnišské reformní hnutí	139
§ 26	Gregoriánská reforma a spor o investituru	141
	1. Svoboda církve	141
	2. Boj o investituru	142
	3. Pokusy o řešení. Wormský konkordát	144
	4. Výsledky	146

§ 27 Velké východní schizma z roku 1054	146
§ 28 Nový duch Západu	147
1. Nové formy mnišství	148
2. Reforma světského kléru (kanovníká reforma)	150
3. Reforma laiků	152
§ 29 Křížácké hnutí	152
1. Křížové výpravy	152
2. Rytířské řády	155
3. Význam křížáckého hnutí	156
§ 30 Hnutí chudoby, hereze a inkvizice	156
1. Biblicismus a následování Krista	156
2. Kataři	158
3. Inkvizice	159
§ 31 Velké žebravé řády	161
1. František z Assisi a jeho řád	161
2. Dominik a dominikáni	162
§ 32 Teologická věda a univerzity	163
1. Scholastika a její představitelé	163
2. Vznik univerzit	165
§ 33 Papežství od Inocence III. do Bonifáce VIII.	166
1. Inocenc III.	167
2. Poslední zápas mezi papežstvím a štaufským císařstvím	169
3. Bonifác VIII.	171
IV. epocha: 1300–1500	
Církev v době rozpadu západní jednoty	171
§ 34 Avignonský „exil“ a velké západní schizma	171
1. Papežové v Avignonu	172
2. Západní schizma	174
§ 35 Kostnický koncil a konciliarismus	176
1. Co předcházelo	176
2. Průběh a snaha o jednotu	178
3. Jan Hus a jeho kostnický proces	179
4. Otázka reformy na koncilu	181
5. Volba papeže	182
6. Po koncilu. Basilejský „konciliarismus“	182

§ 36	Renesanční papežství. Alexander VI. a Savonarola	183
	1. Renesanční papežové	184
	2. Alexander VI. a Savonarola	186
	3. Julius II.	188
III. období		
CÍRKEV V NOVOVĚKU		
I. epocha: 1500–1700		
	Reformace a katolická reforma	190
§ 37	Předpoklady reformace	190
	1. Církevní zlořády v pozdním středověku	191
	2. Kladné hodnoty	192
	3. Symbióza náboženství a života	193
	4. Touha po reformě	193
	5. Nominalismus	194
	6. Humanismus a biblicismus	195
§ 38	Erasmus Rotterdamský a humanismus	195
§ 39	Martin Luther. Jeho vývoj v reformátora	197
	1. Dnešní katolický obraz Luthera	197
	2. Lutherův vývoj	198
	3. Spor o odpustky a první rozpory	202
	4. Rozchod s církví	203
§ 40	Postup reformace v Německu	205
	1. Říšský sněm ve Wormsu	205
	2. Vývoj v Německu 1521–1530	207
	3. Augsburský říšský sněm roku 1530	209
	4. Od rozprav o unii do augsburského náboženského míru roku 1555	212
	5. Shrnutí	214
§ 41	Ulrich Zwingli a novokřtěnství	216
	1. Život a působení Zwingliho	216
	2. Dějiny novokřtěnců	219
§ 42	Jan Kalvín a reformace v Ženevě	221
	1. Životopis	221
	2. Nauka	224
	3. Rozšíření	225

§ 43	Jindřich VIII. a anglický církevní rozkol	226
§ 44	Církevní snahy o reformu před tridentským koncilem	229
§ 45	Tridentský koncil 1545–1563	233
	1. Předběžné porady	233
	2. Průběh koncilu	234
§ 46	Obnova po velkém koncilu	236
	1. Papežství	237
	2. Episkopát	238
	3. Řeholní stav	239
	4. Ignác a jezuitský řád	241
§ 47	Protireformace: inkvizice, pronásledování kacířů a hon na čarodějnice	244
	1. Předběžná poznámka	244
	2. Vytvoření konfesního vědomí a duch protireformace	244
	3. Inkvizice	246
	4. Hon na čarodějnice	247
§ 48	Nové období světových misíí	247
	1. Situace ve středověku	248
	2. Doba zeměpisných objevů	249
	3. Misie v Indii a v Číně. Spor o akomodaci	250
§ 49	Od baroka k osvícenství	252
	1. Proudý v církvi namířené proti centralismu kurie	253
	2. Osvícenství	255
II. epocha: 1789–1918		
Od Francouzské revoluce do první světové války		257
§ 50	Francouzská revoluce a sekularizace	257
	1. Revoluce	257
	2. Sekularizace	259
§ 51	Restaurace německé církve v 19. století	259
	1. Nové uspořádání vztahů se státem	259
	2. Vnitřní rozvoj	260
§ 52	Papežové a církevní stát	261
§ 53	První vatikánský koncil	263
	1. Příprava	263

2. Průběh koncilu	266
§ 54 Po koncilu: starokatolictví a kulturní boj v Německu	268
1. Opozice v Německu	268
2. „Kulturní boj“ v Německu	269
§ 55 Papežové po 1. vatikánském koncilu	271

III. epocha: 1918–2005

Od první světové války do současnosti	275
§ 56 Návrat z exilu a nový vzestup	275
1. Situace ghetta v Německu	275
2. Nové církevní vědomí: liturgické hnutí, ekumenismus	276
3. Vývoj ve Francii, Itálii, Anglii a USA	279
§ 57 Pontifikáty Pia XI. a Pia XII.	280
§ 58 Církev v třetí říši	285
1. Hitlerova politika	285
2. Odpor církví	289
§ 59 Pontifikát Jana XXIII.	291
§ 60 Druhý vatikánský koncil	293

Současné církevní dějiny – od roku 1965 do současnosti **(Roland Fröhlich)**

§ 61 Pontifikáty Pavla VI. a Jana Pavla I.	300
1. První reformy	300
2. Příznaky krize	301
3. Znamení nové cesty	304
4. Angažovanost pro mír	305
5. Jan Pavel I.	308
§ 62 Pontifikát Jana Pavla II.	310
1. Papežovo vedení	310
2. Reformy	311
3. Každý podle svého stavu	312
4. Poslání teologů	318
5. Papež pro svět	321
§ 63 Novější vývoj v církvi	325
1. Ekumenické hnutí	326
2. Zaměření na sociální spravedlnost	330

3. Zkušenost společného světa	335
4. Pontifikát Benedikta XVI.	336
Citáty a dokumenty	339
Doplňky	
Kapitoly z českých a slovanských církevních dějin (Bedřich Smékal)	
1. Slovanští apoštolové Konstantin a Metoděj	344
2. Dědictví slovanských apoštolů	346
3. Svatý Vojtěch	347
4. Stíny univerzálního císařství	348
5. Střední Evropa za vrcholného středověku	350
6. Idea impéria u Karla IV.	351
7. České náboženské hnutí	351
8. Kalich a kališnictví	352
9. Reformace a protireformace ve střední Evropě	353
10. Unionismus	354
11. Rakouské katolictví a československá církev	355
Chronologická tabulka	359
Seznam papežů	382
Literatura	386
Rejstřík	388